

ВІДГУК

офіційного опонента

професора кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка,
доктора педагогічних наук, доцента **КОНОНЕЦ Наталії Василівни**

на дисертацію **ЧЖОУ Ганвей** на тему:

**«Розвиток підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів
цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР»,**

подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із відповідними планами галузей науки. Стрімкий розвиток технологій призводить до змін у вимогах сучасних роботодавців до професійної підготовки, тому виникає потреба застосовувати педагогічні технології та підходи до навчання, які б забезпечили формування конкурентоспроможних спеціалістів. Значущість дослідження проблеми сучасних тенденцій розвитку підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР полягає в тому, що цифрові медіатехнології вимагають від випускників володіння не лише технічними та творчими навичками, а й підприємницькими навичками (монетизація продукту, управління проєктами, співпраця з ринком, інтелектуальна власність, комунікація з клієнтами тощо). Це особливо важливо у вищих професійних коледжах КНР, оскільки функціонують практичні програми навчання у сфері цифрової економіки та інновацій, а зміни у виробничій практиці в медіасекторі також швидкі. Освіта має бути синхронізована з ринком, тому вивчення стану вказаного питання є важливим для підвищення конкурентоспроможності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій, їхнього працевлаштування та здатності створювати власні проєкти/стартапи.

Китайська підприємницька політика, що спричинила виведення країни на передовий рівень у світовому контексті, останні десятиліття стала об'єктом досліджень у різних сферах. Передусім, це спонукає педагогів до визначення освітніх орієнтирів цієї сфери, щоб укріплювати та примножувати підприємницькі здобутки у молодого покоління – майбутнього країни.

У вищих професійних коледжах КНР реалізується процес систематичного зближення та взаємопроникнення освітнього процесу з реальною промисловою діяльністю, де освіта будується навколо реальних виробничих завдань, бізнес-процесів та ринкової логіки. З огляду на це, постає необхідність критичного вивчення та переосмислення досвіду результативних практик розвитку підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР для творчого використання цих напрацювань в закладах вищої освіти України.

Виходячи з того, що в сучасній науці педагогічні аспекти проблеми розвитку підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР не знайшли достатнього відображення, тема, обрана автором дослідження, є актуальною, належить до недостатньо розроблених. З цих позицій представлена дисертація є своєчасною, актуальною та практично значущою.

До **найбільш суттєвих наукових результатів, які містяться в дисертації**, варто віднести те, що в ній вперше: виокремлено, обґрунтовано та схарактеризовано сучасні тенденції розвитку підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР: освітньо-політичну як державно керовану трансформацію бакалаврської освіти в інноваційно-підприємницьку модель; впровадження моделі «виробництво ↔ освіта»; цифрова трансформація освітнього процесу засобами EdTech-підходу, що полягає в переході до EdTech-орієнтованої, платформної та діяльнісної моделі освіти, в якій підприємницькі компетентності розвиваються шляхом цифрових практик, проєктної діяльності, взаємодії із підприємствами та використання інтелектуальних освітніх технологій; впровадження програми «1+X» (диплом + галузеві сертифікати) та мікрокваліфікації; застосування проєктно-орієнтованого та міждисциплінарного підходів; модернізації системи оцінювання успішності для проєктування кар'єрних шляхів.

Хотілося б відзначити послідовність і достатню наукову виваженість представлення понятійно-категоріального апарату дослідження, в рамках якого набули уточнення такі поняття, як: «вищі професійні коледжі КНР», «цифрові медіатехнології», «компетентність/професійна компетентність», «підприємницька компетентність». Запропоноване дисертантом трактування поняття «розвиток підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР» базується на порівняльній характеристиці сутності цього поняття, представлений у наукових дослідженнях КНР, України, країн Європи та США.

Встановлено та детально схарактеризовано компоненти та показники підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР – мотиваційно-ціннісний, когнітивний, креативно-діяльнісний, комунікативно-управлінський, рефлексійно-корекційний.

Доведено, що професійна самореалізація, гарантія зайнятості, соціальний статус та стабільність, сімейні та суспільні очікування є тими цілеспрямованими позитивними мотивами, які стимулюють майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій до розвитку їхньої підприємницької компетентності у вищих професійних коледжах КНР.

Безумовного схвалення заслуговує схарактеризований досвід реалізації педагогічних умов розвитку підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових

медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР та розроблена інтегративно-динамічна теоретико-методична модель системного оновлення змісту підготовки бакалаврів цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР для розвитку підприємницької компетентності, яка включає нормативно-компетентнісний, міжрівневий, галузеводинамічний, цифрово-трансформаційний та кадрово-компетентнісний блоки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість дослідження Чжоу Ганвей визначається, насамперед, опрацюванням різнобічної джерельної бази, що налічує 178 найменувань, із них 117 – іноземними мовами, опрацювання яких дозволило дисертанту всебічно обґрунтувати наведені у роботі наукові результати і пропозиції, що виносяться на захист.

У дисертації чітко й послідовно визначено мету, завдання, окреслено об'єкт та предмет дослідження, які узгоджено зі змістом та висновками до роботи. Необхідно відзначити логічний взаємозв'язок наукового апарату дослідження, відповідність методів і засобів наукового пошуку поставленій меті та сформульованим завданням.

Методи дослідження, які було використано дисертантом, склали те необхідне методологічне підґрунтя, що дозволило виконати повний та системний аналіз наведених джерел, сформулювати власні наукові висновки та пропозиції. Теоретико-методологічну основу дослідження становлять концептуальні положення когнітивного, ціннісно-діяльнісного, особистісно зорієнтованого, критеріального, комплексного підходів.

Аналіз змісту дисертації Чжоу Ганвей дає можливість стверджувати, що основні положення, результати досліджень, висновки і рекомендації щодо творчого використання в Україні досвіду розвитку підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР є науково обґрунтованими та достовірними.

Нормативною та емпіричною основою дисертації стали численні праці вітчизняних і зарубіжних учених, чинне законодавство КНР та України, міжнародні документи тощо. Ретельне дослідження вказаних джерел дозволило дисертанту повною мірою вирішити окресленні завдання. Це дає підстави вважати, що отримані результати є вірогідними та науково обґрунтованими.

Значення для науки і практики одержаних автором результатів полягає в систематизації та уточненні переліку додаткових навчальних дисциплін підприємницького спрямування, рекомендованих для вдосконалення змісту підготовки майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР.

У межах дослідження також розроблено конкретні рекомендації щодо оновлення змісту, форм і методів підготовки майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій в Україні. Запропоновано оновлення стандартів професійної підготовки на засадах практико-

орієнтованого поєднання теоретичної і практичної складових, а також удосконалення освітніх програм шляхом інтеграції технічної, творчої та підприємницької підготовки.

Слід відмітити самостійність й оригінальність підходу автора до розроблення презентацій щодо застосування інноваційних методів розвитку підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій (на прикладі досвіду вищих професійних коледжів КНР), а також рекомендаційні технологічні картки навчальних завдань із прикладами їх виконання. Досить обґрунтованою є позиція автора про те, що вони враховують специфіку української системи вищої освіти. Практичне значення дослідження підтверджується також упровадженням його результатів в освітній процес у вищих професійних коледжах КНР та професійному коледжі НУБіП України, що засвідчено відповідними довідками.

Результати дослідно-експериментальної роботи можуть бути використані для оновлення змісту навчальних програм підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за відповідними спеціальностями; для вдосконалення освітніх і робочих програм дисциплін; розроблення дидактичних та методичних комплексів професійної підготовки, орієнтованих на формування підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів; створення дистанційних курсів, а також організації виробничої практики з акцентом на розвиток підприємницької компетентності.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих наукових працях.

Результати дисертаційного дослідження опубліковано у 8 наукових працях, з яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, 3 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 4 тези наукових доповідей.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Представлена дисертація є логічно завершеним та чітко структурованим науковим доробком. Робота включає анотації двома мовами, перелік авторських публікацій, вступ, три основні розділи з проміжними підсумками, загальні висновки, список використаних джерел (178 найменувань, зокрема 117 іншомовних) та додатки. Текст викладено на 278 сторінках, ілюстровано 9 рисунками та 8 таблицями. Побудова роботи повністю корелює з визначеною метою та завданнями, забезпечуючи системність і послідовність наукового пошуку.

У вступі дисертант переконливо обґрунтовує актуальність обраної теми, формулює методологічну базу, визначає наукову новизну та практичну цінність отриманих результатів. Належна увага приділена апробації висновків та їх оприлюдненню у наукових фахових виданнях.

Перший розділ дисертації присвячено теоретичному аналізу розвитку підприємницької компетентності фахівців із цифрових медіатехнологій у закладах вищої професійної освіти

КНР. Автор вперше типізував сучасні тенденції цього процесу, порівняв ключові терміни та розкрив структуру досліджуваної компетентності. Вагомим здобутком є авторське трактування поняття «підприємницька компетентність», що розглядається як інструмент державного розвитку та реалізації особистісно-ділового потенціалу через комерціалізацію медіаконтенту.

Обґрунтованою є позиція дисертанта щодо виділення компонентів і показників підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій у КНР (мотиваційно-ціннісного, когнітивного, креативно-діяльнісного, комунікативно-управлінського, рефлексійно-корекційного), які узгоджуються з практико-орієнтованою освітньою моделлю Китаю.

Другий розділ містить глибокий комплексний аналіз практичного досвіду розвитку підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР. Дисертант доводить, що ефективність формування компетентностей забезпечується поєднанням позитивної мотивації, оновлення змісту освіти та впровадження інноваційних методик. Особливу цінність має критичний розбір освітніх програм провідних китайських інституцій станом на 2025 рік. Автор слушно зауважує, що без міждисциплінарного підходу розвиток компетентностей залишається на рівні ознайомлення, а не стійкої професійної поведінки.

Емпірична частина розділу (анкетування, опитування та інтерв'ювання студентів вищих професійних коледжів КНР) підтверджує високий інтерес молоді до практичних форм роботи: стартап-конкурсів, створення бізнес-проектів та реальних замовлень для клієнтів.

Вартими уваги є визначені дисертантом чинники вдосконалення змісту бакалаврської підготовки з цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах, зокрема посилення регуляторної ролі професійної освіти, упровадження інституційних програм забезпечення якості (зокрема «подвійних дипломів»), а також цифровізація та трансформація освіти й індустрії в напрямі активного використання штучного інтелекту.

Третій розділ дисертації має компаративний характер. Автор порівнює стан підготовки фахівців в Україні та КНР, пропонуючи конкретні шляхи адаптації китайського досвіду в українському освітньому просторі на нормативному, теоретичному та методичному рівнях. Дисертантом розроблено практичний інструментарій: технологічні картки та кейси (від маркетингу медіапродукту до використання ІІІ у стартапах). Запропоновані рекомендації щодо впровадження студійної моделі та промислової валідації в Україні виглядають цілком слушними та актуальними.

Загальні висновки роботи є логічними, обґрунтованими та повністю відображають результати вирішення поставлених завдань. Дисертація Чжоу Ганвея є самостійним, цілісним дослідженням, у якому запропоновано авторський підхід до розв'язання актуальної

педагогічної проблеми. Робота відповідає вимогам і є вагомим внеском у розвиток сучасної педагогічної науки.

Дотримання академічної доброчесності, відповідність анотації основним положенням дисертації. Проведений аналіз тексту дисертації дає підстави стверджувати, що здобувач дотримується основних принципів академічної доброчесності. У тексті коректно оформлено посилання на використані наукові джерела, періодичні видання, нормативні та офіційні документи. Анотація є змістово узгодженою з основним текстом дисертації та послідовно відображає етапи реалізації поставленої мети і завдань дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Позитивно оцінюючи здобутки дисертанта, вважаємо за необхідне, в контексті наукової дискусії, висловити деякі зауваження:

1. На нашу думку, опис сучасних тенденцій розвитку підприємницьких компетентностей майбутніх фахівців у дисертації характеризується надмірною складністю викладу та переобтяженістю громіздкими стилістичними конструкціями.

2. У межах виконання першого та другого завдань доцільно було б забезпечити тіснішу логічну кореляцію між виявленими тенденціями розвитку підприємницької компетентності в КНР та схарактеризованим автором досвідом реалізації педагогічних умов, що сприяло б посиленню доказовості наукових положень.

3. Запропонована автором інтегративно-динамічна модель розвитку підприємницької компетентності має значний науковий потенціал, однак візуалізація моделі могла б бути доповнена прикладами її практичної реалізації в освітньому процесі конкретних професійних коледжів.

4. У роботі чітко окреслено можливості творчого використання досвіду КНР в Україні, проте певної конкретизації потребують механізми адаптації державоцентричної моделі підприємницької освіти до українських соціально-економічних і нормативних умов.

Вказані зауваження не мають принципового характеру і не знижують загального позитивного враження від роботи. Дисертація характеризується ґрунтовністю, послідовністю наукового пошуку та практичною значущістю, підтверджуючи здатність автора до самостійного вирішення складних педагогічних проблем.

Висновок. Аналіз дисертації, анотацій та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дисертація на тему: «Розвиток підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів цифрових медіатехнологій у вищих професійних коледжах КНР» є самостійним, завершеним дослідженням, має наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки і практики. Вважаємо, що дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії

та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її автор Чжоу Ганвей заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Офіційний опонент професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту імені І. А. Зязюна Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, доктор педагогічних наук, доцент Наталія КОНОНЕЦ